ფასი ორი შაური.   კვირა 4 ივლისი 1926 წ   პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ტარტაროზი

№ 55

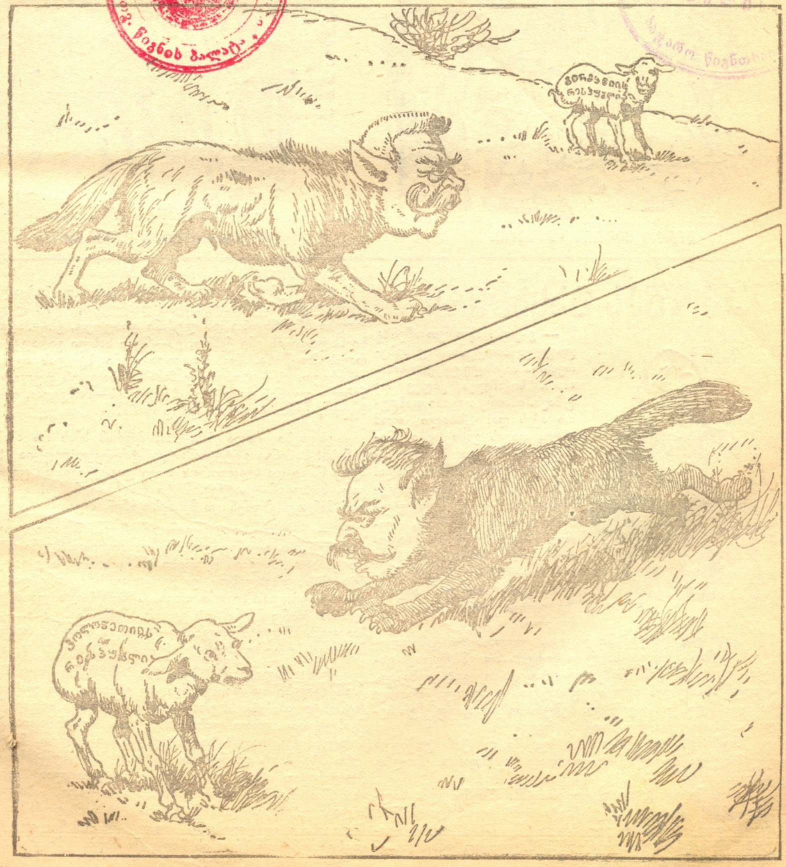

გერმანიაში და პოლონეთში ისეთი სამაგალითო წესწყობილებაა, რომ „მგელი და ცხვარი ერთად არიან“.

ელექტრონული ბიბლიოთეკა

შედეგი

კერძო ვაჭრის მუშტარი.

კოოპერატივის მუშტარი.

აკოფას გასაჭირი

— ე-ე-ეხ! სწორეთ ჩემზე ყოფილა ნათქომი, თუ სიბერეშდის სიქაჩლე გეწეროსო!.. ახარ, სიქაჩლეს კიდევ რა უშავს. იმასაც თავისი თაბაუთი აქვს და! ქაჩალი რომ ვიყო, თავის გასაკრეჭი მაინც დახლში დარჩებოდა და ესეც ყაირათის საქმეა, რაღა! ჰამა სიქაჩლეს ვინ გაჯერებს,—გამქუცეს, კუდუსუნამდის ტყავი ამაძრეს, ყარონიკზე დამდეს და საკუთარ ქონში მხრაკამენ ჩემი ყისმათის მაყალზედა! მახლას, კვიმატიან ვარსკვლავზე ვყოფილვარ, რაღა, გაჩენილი!

კაცი გილდი-კუპეწი ვიყავი, კუკლასავით გამართული მაღაზია მქონდა, სახლში სიტკბო არ მაკლდა, გარეთ—პატიივ; ჩემი სახელი გრანიცაში გეხსენებინათ, იცოდნენ, თუ ვინ იყო აკოფ ბაღდანიჩ დახლიდარიანც! სამოცი წლის კაცი ვარ და, ბემურაზი ვიყო, თუ ჯერ ბედისათვის საყვედური მეთქოს რაღა!

მაგრამ, დახე ფათერაკს! ქვეყანა ლოტოს კოჭივით გადაბრუნდა და ჩემი სასტაიანიაც უციფირო ნოლზე დადგა.

ამათ მიყვეს ყველაფერი, ამ ჩემმა ამშენებელმა ბოლშევიკებმა! კაცო, ეს პერევაროტი ჩემ ' 'ოაბაღოდ ქნეს რაღა, თითქოს მენშევიცკი პრავიტელ...ცკ მე ვყოფილიყო! შამოვიდნენ თუ არა, იობის მატლივით დამეხვივნენ და სულამდის ხელი მიმაწვდინეს!

ესაო სუბოტნიკი ვარო, წადი აკოფ და ბაჰყალხანის პერეულკაში ფეხისადგილები დახვეტეო, ეს მეჟდუნაროდნი პრაზნიკიაო და დუქანი დახურეო, ეს—პადახოდნი ნალოგი ის ემე ქენიო, ეს—შენი სახლი გარაცკოი უპრავას მოეწონა, შიგ ლიკვიდაციონი შკოლას აღებს და აიბარგეო, ეს—ცხონებულ მამაშენ ბაღდოს ფულით აშენებულ დუქნის ქირა გადაიხადეო, ეს—მომეციო, ის—მომეციო, ათასი ჯანდაბა და დოზანა!

ვსკდები რაღა ბრაზით, მაგრამ ხმას რა ამამაღებინებს! მაშინვე გეტყვიან: კონტრ-რევოლიუცია ხარო, მერე წადი და ხლაფორთს თავი დააძვრინე! ამ ცეცხლში ვარ, მთხოვენ—ვაძლევ, მეტი რა ჩარა მაქვს! აქეთ-იქიდან მანუგეშებდნენ და მებნებოდნენ, თუ:

— გაუძელ, აკოფ-ჯან, გაუძელ, მაგათი დღეები დათვლილია, გრანიციდან შველა მოდისო! ჩვენი თვალითა ვნახეთ ანგლიის ჯორები და კაბიანი სალდათებიო! მეც ეს მაცოცხლებდა და ყველაფერს ვითმენდი, ჰამა დრო გადიოდა, ზაკონი თავისას შვრებოდა და ანგლიის ჯორმა მაინც ჩვენამდის ველარ მოაღწია! ვაი, ჯორი ჩააკვდეს ანგლიის პრავიტელსტვას იმ სულში, რაღა, თუ ჩვენთვის დროზე მოეხედნა!

როცა მაღაზია ჩამამართვეს, პამეშჩენია რაღა, ხელათ ჭიანჭველებივით დაეხვივნენ და ერთი კარგი ლაზათიანი რემონტი დაარტყეს! ერთი კვირის შემდეგ მივდივარ, ლამეა! ვხედავ, ერთი ლიხტრიჩესკების ლუმინაციაა ჩემს ნადუქნარში, ყაფაზები გაჭედილი საქონლით, პრიკაშიკები პტი-შვოს ცხენებივით ტრიალებენ, მუშტარი ჭიანჭველასავით ირევა და ვაჭრობა გაჩაღებულია! ჯიგარი დამეწვა, რაღა! გულში ვამბობ: ჰაი გიდი, აბასთუმან! ფლავი ვის უდგა, და ჰიშტა ვისა აქვს! ჩემს დუქანში ბოლშევიკები ფულს იგებდნენ, მე კი ჩაის მწვანილითა ვსვამდე! ვა, ღმერთი ბრმების შკოლაში მიუბარებიათ, რაღა,—კლასნოი ნასტავნიკათ...

ეროვნული ბიბლიოთეკა

რანი ვიყავით   რანი ვართ

ყველაფერი ჰქონდა უწინ,
(აქ ვაჭრობდა საქო):
მისი იყო ეს ქვეყანა,
თბილისი და ბაქო.
ეხლა კი აქ მუშკოოპია,—
შესცქერის და სტირის.
სადღა არის ის სიმდიდრე,—
ვერც კი ჰყიდის ირისს.

ვხედამ, ვივესკას არშინიანი ოქროს ასოებით აწერია: „ერკოოპ"; მეორე ადელენიას—„სტუდკოოპ", მესამეს—„აკოპ". ვიფიქრე, კიდევ ნამუსიანი ხალხი ყოფილა, რომ ჩემს ნადუქნარზე ჩემი სახელი დაუწერიათ—„აკოპ", სარაჯოვის ფირმა წაშალეს და ჩემი კი ოქროს ასოებით მიუწერიათ მეთქი.

გულმა ვერ გამიძლო და შიგნით შეველი; ვხედამ, ერთ კუთხეში განიერ სტოლთან ვაჟნათ გაბტყელებული ზის ჩვენი კატა-აწონაანთ სტეპკოს შვილი იოვანე,—აი ძაღლების დოხტური როა, რაღა, ჩემი ცოლის ნათლულია, ჩვენი პურმარილი აქვს ნაჭამი.

მივდივარ, ერთი სალამ-ქალამით ვეკითხები, თუ—უსტა იოვან!—შენ აქ რა გინდა?—იმან, თუ მეო აქ სპეცათ დამაყენესო!—მერე, შენ ხომ ძაღლების დოხტური იყავი მეთქი. დოხტურობას დიდი ხანია თავი დავანებე და ვაენში რო ვიყავი, იქ ზავხოზობა ვისწავლე—პრავიანტი მებარაო, ადვილი საქმეა, გამორჩენაც კარგი აქვს და სპეცსტავკა მეძლევაო.—მაშ, სტარში ჰყოფილხარ მეთქი, რაღა? ჰოვო!

არც ვაციე, არც ვაცხელე და ვებნები, თუ:—უსტა იოვან, მოდი საქმე გამიკეთე, ან პრიკაშიკათ მიმიღე, ან დესეტნიკათ დამაყენე, გაჭივრებული ვარ, ჰამაც ამ ადგილზე გული მაქვს დაბმული და ჩემთვის ნუგეში იქნება მეთქი.

იმან უფრო ანგარიშიანათ შეჰხედა საქმეს და მითხრა:—ძია აკოფ, კუპეწი კაცი ხარ, პრიკაშიკობა რათ გინდა, ერთი პატარა დუქანი გავაღოთ, საქონელს აქედან მოგცემ დოლგასროჩნი ნისიათ და ტრესტის სებესტოიმოსტზე,—ივაჭრე და მოგება ორივესი იყოსო!

ვა, !ადღოაა სიხარული! ერთ კვირაში საქმე გაიჩისტა და ამ ერკოპის პირდაპირ გაჩნდა ჩემი პატარა დუქანი, რომელსაც ოქროს ასოებით მივაწერე: „ნოვი მაგაზინ აკოპ". ეს აკოპი, თურმე, მყიდველებს კოოპერატივ ჰგონიათ და მილეთის მუშტარი დამეხვია. საქმე გამოტრიალდა. იოვანეც ისეთ საქონელს მაძლევდა, რომელიც პერვი ნეა[illegible]ადიმოსტია და ხელში იტაცებდნენ, ჰამაც ჩემი დუქანიც მაშინაც ღია იყო, როცა ერკოპსა ჰკეტავდნენ და ხალხს ოჩერედში დგომა აღარ სჭირდებოდა. ერთი სიტყვით, შამამდის და შამამდის მოგება! იოვანე მარიგებს, თუ ნეპია და წელში გაიშალე, ნუღარ გეშინიან, რაც ჰუნარები იცი, გამაიჩინეო.

მეც დავტრილდი, რაღა,—ავიყვანე ორი პრიკაშიკი და დღე და ღამე ვამუშავებ! ერთიც ვნახოთ, ზედ იმ თელეთობა დილითა, ვიღაც აჭკებიანი დიდი პორტფელით ვაჟნათ შემოდის და მებნება, თუ შენ ექსპლანტატორი ხარ და მუშებს ბევრხანს ამუშავებო!

ვებნები:—ძმაო, ხატის ღვინო ხომ არ დაგილევია ამ ჰუზმოზე, ჩემს საქმეებში რას ეჩრები, გიცნობ, მიცნობ, ვინა ხარ?

თუო—მე ახრანა ტრუდა ვარო!

— ვა! ახრანა ტრუდა კი არა, თუნდ გარაცკოი ლომბარდი იყავი, ჩემი საქმეების მოწესრიგებას ვინ გეხვეწება მეთქი! ერთი გაცხარდა, ერთი პარუსკობს, სულ სტატიებით დამიწყო ლაპარაკი.

იმ ბემურაზმა იმტოლი იჩალიშა, რომ ახში სუდის პირში მიმცა, რაღა! სუდმაც ჩხრიკა, ჩხრიკა და მთელი იშკილები გამოტყვრინა. დავიღუპეთ, რაღა, დავიღუპეთ, ვაინაჩრობით ფეხზე დაყენებული საქმე ისევ უკუღმა წავიდა: იოვანე დაიჭირეს და ორივე პასუდში მიგვცეს, დუქანს დიდი სურგუჩის ფეჩატი დაარტყეს და მთელ იმენიასაც არესტი უყვეს, ნიუსტოიკაში უნდა ჩამოგერთვასო!

ეხლა ადვაკატთან ვიყავი და მითხრა, თუ ძნელი საქმეა, მაგრამ ვეცდები, რომ დახვრეტას მაინც გადაგარჩინოვო, ერთი ხუთიოდე წელიწადი რომ გადაგიწყვიტონ, მერე ღმერთი მოწყალეა, რამე მოხდება და განთავისუფლდებიო.

ახარ, ქრისტიანო, ხუთი წლის კატრეჟნა ქარქვეტა ხომ არ არი, და! ვა, ვა, ვა! ვინც ეს ერკოპები და აკოპები მოიგონა, ის წაწყდეს, რაღა, როგორც მე ტვინში კოპები და გულში ბოღმა გამიჩინა!...

ფარსადან.

მაუზერი და ჩეკ[...]ნები

მზადდება დასადგმელად სახკინმრეწვის ახალი ფილმი. თვალ[...]

ლევარსი როხროხაძე

— რამ გაიძულა, რობაქიძევ, რომ თავი მოიკვლო-მეთ, კუბოში ჩაწექით, რედაქციაში სამგლოვიარო გან-ცხადებები გაუგზავნეთ შენ და შენმა ცოლმა, რამაც შეც-დომაში შეიყვანა „ტარტაროზი" [illegible]

— რამ მაიძულა? აი რამ:

მე სულით და გულით მინდოდა, რომ როგორმე ჩე-კაში ამომეყო თავი. [illegible]

— სავსებით(?) [illegible], თუ რად გინდოდათ ასე ძლიერად ჩეკაში თავის ამოყოფა?

— გიამბობთ... [illegible]

კუბოს სახურავი [illegible] და აი [illegible]...

წიგნებში ვიყავ [illegible].

ლევარსის სიტყვა პოლიტიკურ ტუსაღებთან.

— არა, ძმებო და ამხანაგებო! თქვენ ცდებით, რო-[illegible]

[illegible]

თქვენ ცდებით, ამხანაგებო! [illegible]

ჩემი მოგონებიდან გეტყვით:

[illegible]

იქას-აქას

КИНО-ТРЮК

или кадры советской кинемато-графии

Сменами одного вора, получилась целая свора

[illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

— წამხდარხარ კაცი... რამ გაგტეხა ასე?

— რამ გამტეხა და სინამდვილემ.

— რა არის ასეთი სინამდვილე?

— რა არის, და აი რა: ზაჰესი, პიონერები და წითელ-არმიელი... აი სამი ფაქტორი, რომლებმაც მე კი არა, არსებულ ხელისუფლების ყველა მტრები გასტეხა.

— მაინც, რით და როგორ?

— რით და როგორ? აი—რით და როგორ! ზაჰესი არის სიმბოლო ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკის აყვავებისა... მე, როცა თბილისიდან ბათომში გავემგზავრე ევროპაში გასაპარავად, მატარებლიდან დავინახე გადანთებული ზაჰესი; მაშინ მივხვდი, რომ ჩვენ დამარცხებული ვიყავით; კინაღამ გადმოვხტი მატარებლიდან და კინაღამ ხელი ავიღე ევროპის იმედზე, მაგრამ ეშმაკმა, რომელიც იჯდა ჩემში, მე დამძლია. ეს ერთი.

— პიონერებმა რით შეგაშინეს? ალბად, თავისი დარაბანდით!

— თუ გნებავთ, მასე იყოს... მაგრამ, როცა მე დავინახე ეს ზღვაოდენა ბავშვები წითელი ლენტებით, მართალი გითხრათ,—წელში გავწყდი კაცი. თქვენ იცით თუ არა, რომ მთელი მომავალი თაობა კომუნიზმისათვის მებრძოლი ლაშქარი იქნება? გამოდით თქვენ, რომელსაც ცალი ფეხი სამარეში გაქვთ უკვე გადადგმული და ჩაცვენილ კბილებით წელმოტეხილებმა ყავარჯენით შეებრძოლეთ მათ. რას გახდებით!

— რუსის სალდათმა რით შეგაშინა?

— რით და ზრდილობით. მე იაპონიის ომში ნამყოფი ვარ. რუსის სალდათი იყო გაუზრდელი. მათი ეშინოდა ქალებს და ბავშვებს... ეხლა კი ჩემი თვალით ვნახე:

ატირებული ქალი, რომელიც ქმარს გაელახა (და ვინ იცის, იქნებ მისი ქმარი „განათლებული“ კაცი იყო!) და გარედ გამოეგდო, შეიბრალა სალდათმა. ზრდილობიანად, როგორც დას, ყველაფერი გამოკითხა და ღამით პატიოსნად დედის სახლამდე მიაცილა.

სამი ფაქტორი

აი, სამი ფაქტორი, რომლებიც ერთხელ და სამუდამოდ ასამარებს ევროპის იმედებს.

— შენ, ალბათ, ყველაფერი აქ მიხვდი ამას?

— დიახ! აქ მივხვდი... აქ კი არ მივხვდი, აქ დავადასტურე ის, რასაც მიმხვდარი ვიყავი... ჭეშმარიტად: აქ ბევრი რამის სწავლება შეიძლება. მე რომ ნებას მომცემდენ, გამოვალ და ამ ჩეკას აზრას გავუკეთებ ასეთი წარწერით:

საქართველოს უმაღლესი ჭკუის სასწავლებელი პოლიტიკური უნივერსიტეტი.

და, მე მგონია, ეს უფრო სწორი სახელწოდება იქნება ამ დაწესებულებისათვის, ვიდრე ის, რომელიც ეხლა აქვს.

ცოდვებისაგან გაწმენდა.

როცა გამანთავისუფლეს, პირდაპირ აბანოში წავედი.

ოთხი მექისე დავიქირავე. ოთხივე მომდგა და დამიწყეს ბანა. წიხლებით შემდგენ ზურგზე. ვფიქრობდი:

— ეს ოხრები, ალბათ, მენშევიკები არიან. გაიგეს, რომ მე პოლიტიკური მრწამსი გამოვიცვალე და ამიტომაც მთელვაენ ასე, მაგრამ... მაგრამ მეორე აზრმა გამიელვა: არა, ალბათ, უნდა ძველი ცოდვები და ჭუჭყი მომაცილონ, გამწმინდონ მათგან და ამიტომაც მთელავენ ასე მაგრად.

აბანოს შემდეგ საპარიკმახეროში წავედი წვერების გასაპარსათ და თმის გასაკრეჭად. გავიპარსე, გავიკრიჭე. ჩემი წვერი თან წამოვიღე; ეს წვერები მე მუზეუმს უნდა გადავსცე.

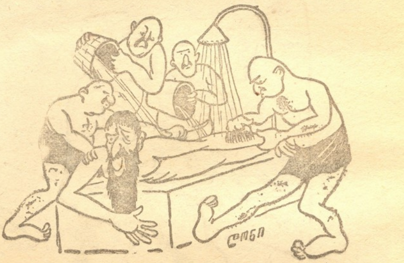

ოთხივე მომადგა და დაიწყეს ბანა.

ჩემი წვერი თან წამოვიღე.

შტეინახის სისტემა.

როცა საპარიკმახეროდან გამოვედი და რუსთაველის პროსპექტზე გასვლას ვაპირებდი, კაცმა შემაჩერა.

— ვერ მიცანით? მე ექიმი არახიანი ვარ. გახსოვთ, თქვენ პირველად რომ თბილისში ჩამოდით, გულის გასამაგრებლად კენჭი გადაყლაპეთ თურმე, რამაც თქვენ ავად გაგხადათ. თქვენ მოგიყვანეს საავადმყოფოში...

— დიახ! დიახ! მახსოვს...

— ჰო-და, მე იქ თქვენ გაგიკეთეთ შტაინახის სისტემა. შედეგი საუცხოვოა... თქვენ უკვე გაახალგაზრდავებული ხართ... თქვენ აწი ჯეელი ხართ... გეძებდით და გიპოვეთ... გამარჯობა შენი ახალგაზრდა ლევარსი,—და კიდევ ჩამეხვია და მაკოცა.

— მეც მიკვირდა, რომ ასეთ ცვლილებებს ვატყობდი ჩემში... გმადლობ გაახალგაზრდავებისათვის.—ეხლა მე ჩავეხვიე და ვაკოცე.

და მე ვაცხადებ საზოგადოების საყურადღებოდ, რომ ამიერიდან მე ვარ ახალგაზრდა, ჯეელი ლევარსი როხროხაძე.

ზმუკი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დიდი ვაჭრობა

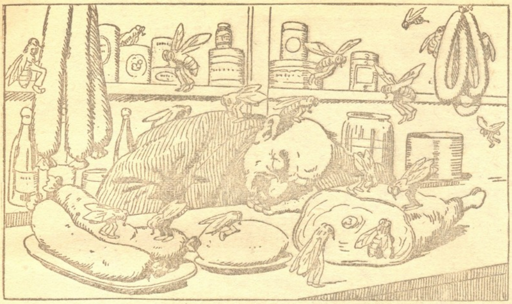

ბეურქას ესევა თავისი მუშტრები.

ჩვენი მეზობლები

საქო.—ახარ გებნები გეოჯან! ეს ერკოპია თუ რაღაც კოპია, ჩვენი გასაგისის ამოსაწყვეტათ მოუგონია ქსსა!

გეო.—მახლაზ საქოჯან, ერთი კოპი რამე ჩვენც თუ არ ვქენით, ჩვენი დახლი თაგვების აკადემიათ გადაიქცევა...

უფლის მაჭანკალი

(შემოქმედი, გურია).

მაშუალობა მუდამ
იყო ხელობა სარფის
კაცს გამორჩენა ჰქონდა
ყველასთვის შესახარბი;
ნამეტურ იმერეთში,
სადაც ცოტაა მიწა,—
მაშუალობამ მრავალს
კაი ცხოვრება მისცა!
ეს იყო ძველად, როცა
ბედმოძვირებულ ქალებს,—
მანჭაკლით ასაღებდენ,
საქმროს უხვევდენ თვალებს!...
მაგრამ თუ მაჭანკალი
უფალსაც სჭირდებოდა,
ამას კი დღევანდლამდე
ვერავინ მოელოდა.
დღეს კი გურიამ ნახა
თავის კეთილი თვალით,
რომ შემოქმედში გაჩნდა
ასეთი მაჭანკალი:
ეს უშვერიძე არი
ჩვენი ფარნაოზ მღვდელი,
ტაბლა-საკურთხის მონა
და სულის გამყიდველი,
დადის თემიდან თემში—
თავის ჯაგლაგი ჯორით
და ხალხის „მორჯულებას“
ცდილობს ათასი ჭორით.
და ყველა ყოფილ ხუცებს,
ვინც კი შეიგნო რომა,—
მატყუარობას სჯობდა
პატიოსანი შრომა—
ის პროპაგანდას უწევს:
— კვლავ შეიყვარონ ღმერთი,
სულს ნუ მისცემენ ეშმაკს
და ხალხს უქციონ გვერდი.
გლეხებშიც სადაც შესძლო
მან ენა აატოკა,—
მაგრამ როდემდის ზიდავს
წყალს ეს უნდილი კოკა?...—
ტარტაროზ, მოევლინე
ბასრი ჩანგალის წვერით,
რომ ამ მანჭაკალს „წმინდანს“
ზურგზე ადინო მტვერი!—
მაშინ შეიგნებს ფარნა—
(თუ ის სიმართლეს ეძებს),
თუ როგორ არჯულებენ
ნამდვილ ეშმაკის კერძებს!... **ბოკის**

ჩვენი „ეპო“

ჩვენი „ეპო“

ჩვენი „ეპო“ გამოცოცხლდა,
გაიწია, გაიზარდა.
მას მეტოქე აღარა ჰყავს
კერძო ჩარჩ და ვაჭრებს გარდა.
მან გლეხკომს მზე დაუბნელა,
ინვალიდებს დასცა მეხი,—
და გადასდგა წინ სასვლელად
ჯერჯერობით ცალი ფეხი.

—

ერთი ზნე სჭირს ამ ჩვენს „ეპო“-ს,
ხელსა უშლის ერთი რამე
დაის თ უარ გამოსწორდა,
არ ექნება მას სიამე:
როცა დალლი სულს მოითქვამს
თაროს ამკობს საქონელი,
დაგროვდება შიგ დოვლათი
ეგზომ ძნელად საშოვნელი,—
მაშინ გვერდი გაენგრევა
ან აძვრება თავზე ჭერი
და გაძლება ვინმე წუწკი,
იგი აღარ დასაჯერი.
მაგრამ მაინც, ჩვენო „ეპო“,
(სახელად რომ შენ ჩვენი ხარ)
დივიდენტს თუმც ქურდებს აძლევ
ვაჭრებს მაინც გვირჩევნიხარ.
გისურვებ, რომ მომავალში
კიდევ უფრო გაფართოვდე
და დაგიდგეს ისეთი დრო,—
„პოსობიებს“ სხვას არ სთხოვდე.

ხათაბალელი

ქურქოსანი

(ვუძღვნი იულოს)

იყო ლანჩხუთში ტყე ტრესტის
გამგე ღვთისაგან სვიანი.
რწყილისა ტყავის გამძრობი
მხარჯველი ბარაქიანი,—
მოანგარიშე ჩახვაძე
სალაროსთან ზის ახლოსა
და ცდილობს ფულებს კასაში
შეუმჩნევლად აკლოსა.
სამიოდ კიდევ სხვა ჰყვანდის,
(ჩვენთვის რა საცოდნარია)
და ყველა ერთად შემტკბარნი
ძმები და მეგობარია.
მაგრამ ვის შერჩა ამ ქვეყნად
ცხოვრება თაფლსებრ ტკბილი
მოვიდა რევიზია და
ყველას უსინჯა კბილია...
კაკაბაძე შორს გაიქცა,
არა სჩანს იმის კვალია
წავიდა, თანა წაიღო
ტყე ტრესტის დიდი ვალია.

ჭანკოლა.

შეცდომის გასწორება

მფლანგველი (რომელიც ციხეში ზის და კითხულობს გაზეთში ლოზუნგს: „კოოპერაცია—გზა არის სოცია-ლიზმისაკენ!“) ჩემთვის კი კოოპერაცია დარჩა გზა გამსახლისაკენ! არა, მარტო ჩემთვის,—ბევრისათვის ასეა.

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრ. კომიტ. სტამბა, კამოს ქ. 68.